

ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ

«Τούτο δέ καί εὐχόμεθα, τήν ὑμῶν κατάρτισιν» (Β' Κορινθ. ιγ', 9)

Εἰκὼν τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου, ἀπὸ τὸ τέμπλον τοῦ Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Χίου.

Τεύχος 1ον ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2011

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΛΕΑΤΙΟ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ

ΧΙΟΣ

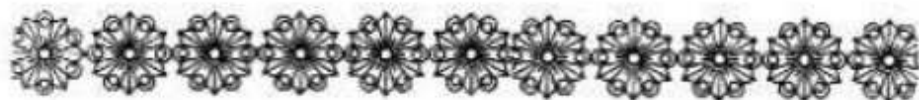

Τερός Ναός Αγίου Νικολάου Βροντιάδου.

Τερός Ναός Αγίου Νικολάου Καρδαμελίου

Αριθμ. Πρωτ. 1192/2011

**+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩ^Ω ΘΕΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ – ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΑΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ**

Χριστός και πάλιν γεννᾶται καὶ οἱ Ἄγγελοι καὶ πάλιν ψάλλουν: "Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία." (Λουκ. β', 14-15).

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἄγγελοι ψάλλουν τὰς τρεῖς μεγαλειώδεις ταύτας διακηρύξεις καὶ ἡ μεγίστη πλειονότης τῶν ἀνθρώπων, ἂν καὶ ἐορτάζει Χριστοῦγεννα, δὲν δύναται νὰ ἀντιληφθῇ τὸ νόημα τοῦ ἀγγελικοῦ αὐτοῦ ὕμνου καὶ διερωτᾶται ἂν ὄντως σημερον δοξάζεται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ὁ Θεός καὶ διατὶ πρέπει νὰ δοξάζεται, ποῦ δύναται τις νὰ εὕρῃ ἐπὶ γῆς τὴν ἐξαγγελθεῖσαν εἰρήνην καὶ διὰ ποῖον λόγον ἡ σημερινὴ ἀνθρωπότης πρέπει νὰ ζῇ ἐν εὐδοκίᾳ.

Διότι ὄντως, ἡ πλειονότης τῶν ἀνθρώπων δὲν δοξάζει τὸν Θεόν, οὔτε διὰ τῶν ἔργων τῆς, οὔτε διὰ τῶν χειλέων τῆς, ἀρκετοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν ἀμφισβητοῦν καὶ αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν παρουσίαν Του εἰς τὴν ζωὴν τῶν. Εἶναι μάλιστα πολλοὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ἀποδίδουν εἰς τὸν Θεόν εὐθύνας, δι' ὅσα δυσάρεστα συμβαίνουν εἰς τὴν ζωὴν ταιν. Ἀλλ' ὅμως οἱ τοιοῦτοτρόπως ἀγανακτοῦντες ἐναντίον τοῦ Θεοῦ οφάλλουν βαρέως, καθ' ὅσον τὸ κακὸν δὲν προέρχεται ἀπὸ Αὐτόν. Ἀντιθέτως, ἡ εἰς ἀγάπης πρὸς τὸν ἄνθρωπον σάρκωσις τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα αὐτὴν γεγονότα τῆς Σταυρώσεως καὶ

Αναστάσεώς Του, αναμορφώνουν τὸν πιστὸν εἰς τὸ ἀρχαῖον κάλλος καὶ χαρίζουν εἰς αὐτὸν τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ τὴν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν εἰρήνην καὶ καθιστοῦν αὐτὸν συγκληρονόμον τῆς αἰωνίου βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ πράξις αὕτη τῆς τοῦ Θεοῦ Συγκαταβάσεως, ἃν καὶ περικλείει τὴν ἐσχάτην ταπείνωσιν, εἶναι ἀφ' ἑαυτῆς ἱκανὴ νὰ ὑπερδοξάσῃ Αὐτόν. Οὕτως, ἃν καὶ πολλῶν ἀνθρώπων αἱ καρδιαὶ δὲν δοξάζουν τὸν Θεόν, ἀποδίδεται δόξα εἰς Αὐτόν, τὸν ἐν ἰψίστοις οἰκοῦντα, ὑπὸ πάσης τε τῆς κτίσεως καὶ ὑπὸ τῶν ἀντιλαμβανομένων τὰ γενόμενα ἀνθρώπων. Διὸ καὶ ἡμεῖς εὐγνωμόνως ἀναφωνοῦμεν μετὰ τῶν Ἀγγέλων τὸ "Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ" διὰ τὴν μεγαλωσύνην τῶν ἔργων Του καὶ τὸ ἀσύλληπτον τῆς ἀγάπης Του πρὸς ἡμᾶς.

Ἡ ἀπορία ὅμως ἀφορᾷ καὶ εἰς τὴν δευτέραν ἐξαγγελίαν τῶν ἀγγέλων "καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνην". Κατὰ ποῖον τρόπον εὐρίσκεται ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ὅταν τὸ ἡμῶν σχεδὸν τοῦ πλανήτου εἶναι εἴτε ἐν δράσει εἴτε ἐν προετοιμασίᾳ πολεμικῇ; Ἡ γλυκύφθογγος ἐξαγγελία τῶν Ἀγγέλων "ἐπὶ γῆς εἰρήνην" εἶναι βεβαίως πρωτίστως μίᾳ ὑπόσχεται τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ἀκολουθήσουν τὸν δρόμον τὸν ὑποῖον τὸ τεχθέν Παιδίον ὑποδεικνύει εἰς αὐτοὺς, θὰ φθάσουν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν εἰρήνην καὶ τὴν εἰρηνικὴν συμβίωσιν. Ἀλλὰ, φεῦ, μέγα μέρος τῶν ἀνθρώπων συγκινεῖται καὶ ἔλκεται ἀπὸ τὰ τύμπανα τοῦ πολέμου καὶ βαρυθυμεῖ εἰς τὸ ἀκουσμα τῆς ὑποσχέσεως τῆς εἰρηνικῆς ζωῆς. Δὲν ὁμιλοῦμεν βεβαίως μόνον περὶ τῶν ζηλωτῶν τῶν δι' ὀπλῶν πολεμικῶν συρράξεων, ἀλλὰ κυρίως περὶ ὅλων ἐκείνων, οἱ ὅποιοι μετατρέπουν τὴν εὐγενῆ ἀμύλλαν εἰς σύγκρουσιν καὶ ἐφοδὸν κατὰ τῶν συνανθρώπων καὶ ἐπιδιώκουν τὴν ἐξόντωσιν τοῦ ἀντιπάλου. Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἐννοίαν, ὁ πόλεμος βιώνεται ὡς πραγματικότης μετὰ τῶν μελῶν ἀντιτιθεμένων κοινωνικῶν ὁμάδων καὶ παραταξέων, παντὸς εἶδους, ἐθνικῶν, κομματικῶν, συνδικαλιστικῶν, οἰκονομικῶν, ιδεολογικῶν, θρησκευτικῶν, ἀθλητικῶν καὶ εἰ τινος ἄλλης, καὶ ὁ ψυχισμὸς τῶν μελῶν τῶν διαμορφώνεται εἰς φιλοπόλεμον, ἀντὶ τοῦ, ὡς θὰ ἐπρεπε, φιλειρηνικοῦ. Αὐτὸ ὅμως δὲν ἀντιρεῖ τὴν ἀλήθειαν τῆς ἐξαγγελίας τῶν Ἀγγέλων, ὅτι διὰ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀποδοχῆς

τῶν διδαγμάτων Αὐτοῦ, θά ἐπικρατήσῃ ὄντως ἐπὶ γῆς ἡ εἰρήνη. Ὁ Χριστὸς ἤλθε κομίζων τὴν εἰρήνην καὶ ἴδὼν αὐτὴν δὲν κυριαρχεῖ εἰς τὸν κόσμον, εὐθύνονται οἱ μὴ ἀποδεχόμενοι καὶ μὴ βιοῦντες αὐτὴν ἄνθρωποι, καὶ ὅχι ὁ προσφέρων αὐτὴν Θεός.

Δεδομένης τῆς τοιαύτης στάσεως τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου ἐναντι τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς προσφερομένης ὑπ' Αὐτοῦ εἰρήνης, δὲν εἶναι παράδοξον τὸ γεγονὸς ὅτι σπανίζει μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἡ εὐδοκία. Ἡ καλὴ διάθεσις τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους εἶναι δεδομένη, καὶ τὰ εὐμενῆ ἐπακάλουθα αὐτῆς ἐνεργὰ μὲν δι' ὅλους κατ' ἀρχὴν τοὺς ἀνθρώπους, ἰδιαίτερος δὲ αἰσθητὰ δια τοὺς ἐμπράκτως ἀποδεχομένους τὰς ἀνωτέρω ἀγγελικὰς ἐξαγγελίας. Ἀντιθέτως, διὰ τοὺς ἀρνούμενους αὐτὰς καὶ ἐπιδιδομένους εἰς τὴν ἀλληλοσκομετάλλεισιν καὶ τὸν ἀλληλοσπαραγμὸν, αἱ συνέπειαι βιώνονται ὡς κρίσις ἀγωνίας καὶ ἀγχους, ὡς κρίσις οἰκονομικὴ καὶ ὡς κρίσις πτωχοῦ τῆς υπάρξεώς μας καὶ ἀβεβαιώτης ὑπαρξιακῆς.

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Πάντα λοιπὸν τὰ ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων ἐξαγγελθέντα κατὰ τὴν Γέννησιν τοῦ Κυρίου ἀγαθὰ ὑπάρχουν καὶ σήμερον καὶ βιοῦνται ἐν πληρότητι ὑπὸ τῶν πιστευόντων εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Θεάνθρωπον καὶ Σωτῆρα τοῦ κόσμου. Ἀς ἀρχίσωμεν ἀπὸ ἐφέτος νὰ βιώνωμεν τὰ Χριστουγεννα ὡς ἀρέσει εἰς τὸν ἀγαθοδότην Θεόν, διὰ νὰ βιώσωμεν τὴν ἐπὶ γῆς καὶ ἐντὸς τῶν καρδιῶν μας ἀνυπέρβλητον Εἰρήνην καὶ τὴν πλήρη ἀγάπης εὐδοκίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς. Ἀς καταστήσωμεν ἑαυτοὺς πρόσωπα κοινωνοῦντα ἀγαπητικῶς μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ συνανθρώπου, μετατρεπόμενοι ἀπὸ άτομα εἰς πρόσωπα. Ἀς ἀποβάλωμεν τὰ προσωπεῖα τοῦ δισπασμένου καὶ ἀποκεκομμένου ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ τὴν εἰκόνα Αὐτοῦ, τὸν συνάνθρωπον, τὸν πλησίον, ἐγωϊστικοῦ ἀτόμου, καὶ ὡς ἐκπληρώσωμεν τὸν προορισμὸν μας, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ὁμοίωσις πρὸς τὸν Θεόν διὰ τῆς ἐμπράκτου πρὸς Αὐτὸν πίστεώς μας. Ἀς γίνωμεν καὶ ἡμεῖς ἀναμεταδόται τῶν ἀγγελικῶν ἐξαγγελιῶν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα, ἡ ὁποία δεινῶς πάσχει καὶ δὲν δύναται νὰ εὕρῃ, διὰ τῶν μέσων τὰ ὁποῖα συνήθως χρησιμοποιεῖ τὴν Εἰρήνην καὶ τὴν Εὐδοκίαν. Ἡ μόνη ὁδὸς ἀπαλλαγῆς ἐκ τῶν

- ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ -

πολεμικῶν καὶ τῶν οἰκονομικῶν καὶ τῶν πάσης φύσεως κρίσεων εἶναι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Ὅποιος μᾶς διεβεβαίωσεν ὅτι Αἰπὸς εἶναι ἡ Ὁδὸς καὶ ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Ζωή. Λοξάζομεν, λοιπόν, ὀλοκαρδίας τὸν ἐν Ὑψίστοις καὶ μεταξύ ἡμῶν ἀναστρεφόμενον Συγκαταβάντα Ἰησοῦν Χριστόν καὶ συνδιακηρύσσομεν μετὰ τῶν Ἀγγέλων ὅτι εἶναι ἐφικτὴ καὶ ὑπάρχει ὄντως ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐντὸς τῶν καρδιῶν μας ἡ Εἰρήνη, διότι κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ, ὡς Αὐτὸς ἠδύοκῆσε σαρκωθείς διὰ τῆς Γεννήσεως Αὐτοῦ ἐν Φάτνῃ.

Ἄς ζήσωμεν, λοιπόν, ἀδελφοί καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, τὴν χαρὰν τῆς Γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν πρόγευσιν τῶν δῶν ἀγαθῶν διὰ τὸν ἄνθρωπον διακηρύσσει ἡ τριπλὴ ἀγγελικὴ ἐξαγγελία.

Γένοιτο.

Φανάριον, Χριστοῦγεννα, βια΄
+ Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
Διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Πρός
τόν Τερών Κληρον
καί τόν εὐσεβή λαόν
τῆς καθ' ἡμᾶς Τερᾶς Μητροπάλεως

Αδελφοί μου,

Ἡ ἐνανθρώπηση τοῦ Κυρίου μας συνιστᾷ τήν «μητρόπολη τῶν ἐορτῶν» κατὰ τόν ἱερό Χρυσόστομο, τό θεμελιώδες μυστήριον τῆς Θείας Οἰκονομίας, ἀπό οὗ πηγάζουν ὅλα τὰ ἅγια ὁρόσημα τῆς ἐνοραχῆς παρουσίας Του. Εἶναι ἡ «γενέθλιος ἡμέρα τῆς ἀνθρωπότητος» γιά τόν Μέγα Βασίλειον καί ἐορτή «τῆς ἀναπλάσεως» γιά τόν Γρηγόριον τόν Θεολόγον, γιατί ὁ Χριστός παρεμβάλλεται στήν Ἱστορία καταλύοντας «τό μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ» καί διαχωρίζει τόν Θεό ἀπό τοὺς ἀνθρώπους καί τήν δημιουργία Του. Στό Πρόσωπό Του ἡ ταπεινή ὅλη τοῦ κόσμου ἐνώνεται μέ τήν θεία φύσιν καί γίνεται σάρκα τοῦ Θεοῦ Λόγου, ὡς Σῶμα καί Αἷμα τοῦ Χριστοῦ μας «Σωματοῦται ὁ ἀσώματος» καί «ὁ ἄκτιστος κτίζεται», «πτωχεύει ὁ πλούσιος καί «νηπιᾷ ὁ ὕψιστος», «κρατεῖται ὁ ἀνέπαφος καί βαστάζεται ὁ βαστάζων τὰ σύμπαντα»^{1[1]}, ὥστε νά ἔχουμε ὅλοι μας τή δύναμότητα νά πλουτίσουμε κατὰ τήν θεία Χάριν Του καί νά ἐνδυθῇ τό φθαρτό ἀφθαρσία. Μέ τόν Λόγον ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἔκτισε τὰ πάντα, καί μέ τόν ἑσαρκωτό Λόγον τὰ ἀνακαινίζει καί τὰ ἀναδημιουργεῖ.

Στό μυστήριον τῶν Χριστουγέννων θεῖται, προσκυνεῖται καί δοξάζεται ὁλόκληρη ἡ σωτηρία. Πρόκειται γιά μυστήριον, γιατί ἀπευθύνεται σέ ὅσους μποροῦν νά ἀναγνωρίζουν τό μεγαλεῖο στήν ταπείνωση, τόν πλοῦτον στήν φτώχεια, τήν ἐλευθερία στήν ἀκρότατη συγκατάβαση. Σάν τόν ὁλόφωτο αὐτέρα, μέ τόν ὁποῖο διασήμενε τό γεγονός τῆς ἐσαρκώσεώς Του γιά ὅσους ἦταν ἄξιοι νά δοῦν, ἡ σωτήριος ἐορτή τῶν Χριστουγέννων ἐπιλάμπει κάθε χρόνον ὑπερφυῶς στό νοητό στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας μας. Μᾶς δίνεται ἡ εὐκαιρία νά προσέλθουμε στό σπῆλαιον τῆς Γεννήσεως μέ ἀπλότητα καί ταπείνωση, ἀφήνοντας κατὰ μέρος τήν στυγνή αὐτάρκεια καί τήν ἰδιοτελή μέριμνα τοῦ βίου. Ὁ

^{1[1]} Ἀγ. Ἰωάννης ὁ Δαμοσκηνός, Λόγος εἰς τόν Εὐαγγελισμόν τῆς ὑπεράγιας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, PG 96, στ. 653.

Χριστός γεννιέται για χάρη μας, για να ανακλιθεί στο λίκνο της καρδιάς μας. Πώς έμεις θα τον δεχτούμε και ποιό θα είναι το δικό μας δώρο προς τον νεογέννητο Σωτήρα;

Η Γέννηση του Χριστού αγιάζει την κτίση και δίνει στον κόσμο ένα νέο νόημα, το οποίο είναι ο σκοπός και ο λόγος της ύπαρξής του. Γι' αυτό και στην Εικόνα της Γεννήσεως παρατηρούμε γύρω από τον Θεάνθρωπο εκπροσώπους όλων των κτισμάτων να προσφέρουν δειγμάτα της αναγνώρισης και της εγνωμοσύνης τους. «Οι ἄγγελοι τὸν ὕμνον, οἱ οὐρανοὶ τὸν ἄσπαρα, οἱ μάγοι τὰ δῶρα, οἱ ποιμένες τὸ θαῦμα, ἡ γῆ τὸ ὑπῆλαιον, ἡ ἔρημος τὴν φάτιν, ἡμεῖς δὲ μητέρα Παρθένον». Παρατηρούμε επίσης ότι ο Παντοκράτορας και Κύριος της Δημιουργίας γεννήθηκε σ' ένα ευτελές κατάλιμα ανάμεσα σέ ζῶα, καθώς δέν βρέθηκε θέση στά οικήματα τῶν ἀνθρώπων. Κι ὄχι μόνο δέν ἔγινε δεκτός στόν πολιτευμένο μας κόσμο, ἀλλά ὁ Ἡρώδης Τόν ἀναζητοῦσε μέσα στά νεογέννητα μέ σκοπὴ νά Τόν φονεύσει.

Ἡ ἐνάρετη ὁμῶς σπουδὴ ὁδήγησε τοὺς ταπεινότερους καὶ σφωτότερους τῶν ἀνθρώπων νά ἔλθουν καὶ νά προσκυνήσουν τὸν Ἥλιο τῆς δικαιοσύνης. Ἐνῶ οἱ ποιμένες ἀντιπροσωπεύουν τὰ πρῶτα τέκνα τῶν Ἰουδαίων πού ὁδηγήθηκαν πρὸς τὸν Χριστὸ μέ τὴν εὐσέβεια καὶ τὴν πίστη τους, ἡ Ἐκκλησία μας ἀναγνωρίζει στοὺς σοφοὺς Μάγους τίς ἀπαρχές τῆς Ἐκκλησίας ὅλων τῶν ἐθνῶν, τίς τάξεις τοῦ εἰδωλολατρικοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος ἐπίσης φωτιζόταν ἀπὸ τίς ἀκτίνες τῆς ἀληθείας τοῦ Λόγου καὶ πρὸς τὸν ὁποῖο ἦταν διάχυτη ἡ προσδοκία τοῦ Λυτρωτοῦ. Κατὰ τὰ λόγια τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, «στὴν Ἰουδαία γεννήθηκε ὁ Κύριος, ἀλλὰ τὸν ὑποδέχθηκε ὁλόκληρη ἡ οἰκουμένη. Ἐκεῖ βλάστησε τὸ κλήμα τῆς ἀμπέλου, ἀλλὰ σ' ἡμᾶς ὠρίμασε ὁ βότρυς τῆς ἀληθείας» 2[2].

Ἀξίζει νά φέρουμε στό νοῦ μας μέ τί πίστη καὶ ἀφοσίωση οἱ φωτισμένοι μάγοι τῆς Ἀνατολῆς, κατὰ τίς ἐνδείξεις τοῦ νεοφανοῦς ἄστρου, ἐγκατέλειψαν τίς πατρίδες τους, τοὺς οἰκίους τους, τίς ἐνασχολήσεις καὶ τίς ὑποχρεώσεις τους, καὶ ἐπιχείρησαν τὸ μακρινό, ἐπικίνδυνο, δαπανηρὸ καὶ κοπιῶδες ταξίδι τους γιὰ νά ἀναζητήσουν καὶ νά τιμήσουν Αὐτόν, ὁ ὁποῖος ἦταν «ἡ προσδοκία τῶν Ἐθνῶν». Καὶ ὅταν ἀκόμη ἀντίκρισαν τὸ φτωχικὸ περιβάλλον πού περιέβαλλε τὸν μικρὸ Χριστό, δέν κλονίστηκε ἡ πίστη τους, ἀλλὰ μέ εὐλάβεια Τόν προσκύνησαν, καὶ «ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν

2[2] Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, *Εἰς τὸ γενέθλιον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ*, PG 56, στ. 389.

Αὐτῷ δῶρα, χρυσόν καί λίβανον καί σμύρναν»: μέ τό πρῶτο ἀναγινωρίζοντάς τον ὡς βασιλέα, μέ τό δεύτερο ὡς Θεό καί μέ τό τρίτο ὡς θνητό, προμηνύοντας τόν ἐνταφιασμό Του μετά τό θεῖο πάθος. Γιατί, ὅπως τότε τοῦ προσφέρθηκε στάβλος, ἐμελλε νά τοῦ προσφερθεῖ ὄξος καί χολή. Σέ ὅλη Του τή ζωή ὁ Ποιητής τῶν ὅλων «οὐκ εἶχε ποθ τήν κεφαλὴν κλίνει», μέχρι ποῦ ἀνάπαυσε τά μέλη Του στόν Σταυρό.

«Αὐτό εἶναι γιά μᾶς τό νόημα τῆς πανήγυρης καί αὐτό γιορτάζουμε σήμερα: τόν ἐρχομό τοῦ Θεοῦ στοὺς ἀνθρώπους, γιά νά ἐπανέλθουμε κοντά στόν Θεό, γιά νά ἐνδυθούμε τόν νέο ἄνθρωπο, ἀφοῦ ἐγκαταλείψουμε τόν παλαιό. Κι ὅπως ἔχουμε πεθάνει μαζί μέ τόν Ἀδάμ, ἃς ζήσουμε μαζί μέ τόν Χριστό, ἃς γεννηθοῦμε μαζί Του, ἃς συσταυρωθούμε καί ἃς ταφοῦμε μαζί Του, γιά νά ἀναστηθοῦμε μέ τήν ἀνάστασή Του. Ἄς γιορτάσουμε λοιπόν ὄχι μέ δημόσιες πανηγύρεις, ἀλλά μέ τρόπο θεϊκό. Ὅχι μέ τρόπο κοσμικό, ἀλλά μέ τρόπο ὑπερκόσμιο. Ὅχι τά δικά μας, ἀλλά τοῦ Κυρίου. Ὅχι ὅσα σχετίζονται μέ τήν ἀσθένεια, ἀλλά ὅσα σχετίζονται μέ τήν θεραπεία. Ὅχι τά ἔργα τῆς δημιουργίας, ἀλλά τῆς ἀναδημιουργίας»[3].

Τό πολυτιμότερο στοιχεῖο στόν ἄνθρωπο, τό ὁποῖο ἀποτελεῖ συγχρόνως τήν ἀνακεφαλαίωση καί τό νόημα ὅλης τῆς κτίσεως, εἶναι ἡ σχέση του πρός τόν ἐνσαρκωμένο Χριστό καί Λόγο τοῦ παντός. Ὅσοι ἀπό μᾶς θέλουν νά βρῶνται ἐγγύτερα στή Βηθλεὲμ παρά στά ἀνάκτορα τοῦ Ἡρώδη, ἃς ὁδεύσουμε μαζί μέ τόν ἀστέρα, φωτισμένοι ὅπως οἱ ταπεινοί Μάγοι. Ἄς προσφέρουμε στόν Χριστό τήν προσωπική ψυχική φάτην μας, ὥστε Ἐκεῖνος νά τήν ἐνοικήσει καί νά τήν μετατρέψει σέ σῶμα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ 2011

Μετά θερμῶν εὐχῶν

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

• Ο ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ ΜΑΡΚΟΣ

[3] Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Λόγος ΑΗ' (Εἰς τὰ Θεοφάνια, εἶπουν Γενέθλιο τοῦ Σωτήρος), PG 36, στ. 316.

Ἡ προσδοκία τῶν Ἐθνῶν

«καὶ Αὐτός προσδοκία ἐθνῶν» (Γεν.49,10)

*

τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μάρκου.

Στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος, πολλά χρόνια, αἰῶνες πρὶν ἀπὸ τὴν ἐνανθρώπηση τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, δόξαληξη ἡ ἀνθρωπότητα προσδοκοῦσε τὸν ἐρχομὸ τοῦ Μεσσία, τοῦ Σωτῆρα καὶ Λυτρωτῆ. Ἡ προσδοκία αὕτη ὅλων τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς, μνηστικῶν ἢ πολυθειστικῶν, ὑπῆρξε συνέπεια ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς ἀναζητήσεως τοῦ ἀνθρώπου νὰ γνωρίσει τὸν «Μεγάλον ἀναμενόμενο τοῦ δίκτιχου, πεσμένου ἀνθρώπου», ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς διακαοῦς νοσταλγίας τοῦ γιὰ τὴν Λύτρωση. Γι' αὐτὸ ἡ θεανθρώπινη προσδοκία ἐμβάλλει ὡς τὸ πανανθρώπινο αἶτημα προχριστιανικῶν ἐθνῶν.

Σ' ὅλη τὴν Ἀσία εἶχε διαδοθεῖ ἡ πίστις σὲ κάποιον ἐρχόμενο Μεγάλον Μεσίτη. Στὴν Κίνα ἡ θεανθρώπινη προσδοκία ἐμβάλλει ἀπὸ τὸν 6ο αἰ. π. Χ., ὡς προσδοκία «τοῦ Ἁγίου» ἀπὸ τὴν Δύση, τὸν ἐρχομὸ ἑνὸς μεγάλου Βασιλέα, πού θά κυριαρχήσει σ' ὅλες τὶς χώρες τῆς γῆς, μέ δικαιοσύνη, εἰρήνη καὶ χαρά.

Ἐντονη εἶναι ἡ νοσταλγία τοῦ Λυτρωτῆ στοὺς Ἰνδοὺς. Στὸ Βεδισμό, τὸ ἀρχαιότατο Ἰνδικὸ θρησκευμα, ὁ Θεὸς προσδοκᾶται νὰ ἐνανθρωπήσῃ ἀποστελλόμενος ἀπὸ τὸν Οὐράνιο Πατέρα, ὡς μεσίτης Θεοῦ καὶ κόσμου. Στὸ Μαχαγιάνα Βουδισμό, μεταγενέστερο, ἐξελεγμένο Βουδισμό, ὁ Βούδας πού ἔδρασε τὸν 5ο αἰ. π.Χ., προεῖπε: «Μετὰ 500 ἔτη θά χρεωκοπήσῃ ἡ διδασκαλία μου». Στὸ Θιβητικὸ Βουδισμό διατυπώνεται ἡ προσδοκία λυτρώσεως τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τὸν Βασιλέα τῶν ἐθνῶν, διὰ μέσου Παρθενογέννητου θεανθρώπου Λυτρωτῆ, υἱοῦ τοῦ ὑψίστου Θεοῦ. Στὸ Χινδουισμό ἐκφράζεται ἡ νοσταλγία ἐνανθρωπήσεως τοῦ ὑψίστου Θεοῦ πρὸς βοήθεια καὶ λύτρωση τῶν ἀνθρώπων.

Σωτῆρα θεάνθρωπο περίμεναν καὶ οἱ Ἰρανοὶ, ὁ ὁποῖος, ὅταν θά ἐρχόταν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, θά γεννιόταν ἀπὸ παρθένο καὶ

την γέννησή του θά ανάγγελλε ή εμφάνιση άστέρα, ό όποιος θά διακρινόταν από τούς ύπολοίπους.

Αξιόλογη είναι ή προσδοκία του Θεανθρώπου Λυτρωτή στον αρχαίο έλληνικό κόσμο. Στόν «Προμηθέα Λεσμώτη» ό Λίσχυλος διακηρύσσει:

«τέρμα στόν πόνο αυτόν μήν καρτερείς,
πρίν κάποιος θεός τίς συμφορές σου νά σηκώσει
και στόν ανήλιαγο Άδη αντί για σένα
στούς άφεγγους κατέβει του Ταρτάρου βυθούς»

(στίχ. 1026 κ. έ)

Γιά τό μεγάλο φιλόσοφο Σωκράτη ή ένανθρώπηση του Θεού είναι τόσο βεβαία και άπαραίτητη γιά τούς ανθρώπους, άκτε αναμένεται άνεπιφύλακτα. Στήν «Απολογία» του ό Σωκράτης, όπως διασώζει ό Πλάτων, λέγει στους δικαστές του: «τήν ύπόλοιπη ζωή σας θά τήν περάσετε στόν πνευματικό λήθαργο, εάν ό Θεός δέν στείλει κάποιον άλλον πρós έσάς, φροντίζοντας γιά υάς».

Αλλά και στους Λατίνους ό αρχαίοι χρησμοί τών Σιβυλλών είχαν αναγγείλει τήν έλευση ενός Βασιλέα, στόν όποιο θά πίστευαν όσοι ήθελαν νά σωθούν, όπως αναφέρει ό Κικέρων. Ο Βιργίλιος μνημονεύει τούς χρησμούς της Κυμαίας Σίβυλλας, τούς όποιους βλέπει νά εκπληρώνονται και προσφωνεί τό τρυφερόμενο παιδί εύρισκόμενο στην άγκαλιά της Θεομήτορος. Ανάλογη, συντομότερη αλλά έντονη, είναι ή έπίκληση του Ουατίου, ενώ και οι Κέλτες ανέμεναν τή γέννηση του Θεού από παρθένο.

Κορυφαία έκφραση της προσδοκίας του Μεσσία στόν αρχαίο Ισραήλ είναι ή αποκάλυψη της προαιώνιας βουλής του Θεού, μέσα από τό θεόπνευστο κείμενο της Παλαιάς Διαθήκης.

Όλες αυτές όι έπιγραμματικές αναφορές, τίς ύπνωσε, σταχυολογήσαμε από τό πλήθος τών σχετικών μαρτυριών, αποτελούν τήν περίτρανη, έμπεριστατωμένη απόδειξη ότι, στο πρόσωπο του Κυρίου ήμών Ιησού Χριστού, εκπληρώθηκε ή προσδοκία τών έθνών, ότι στο Θεανόρικό Του πρόσωπο «ετίθηκαμεν τόν Μεσσίαν».

Ἡ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ¹

«Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναίκος, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν». Μὲ τὰ λόγια αὐτά τοῦ ἀποστόλου Παύλου στὴν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολὴ του (4,4-5) ἀρχίζει τὸ ἀποστολικὸ ἀνάγνωσμα, ποὺ ἀκούγεται στοὺς ἱερὺς ναοὺς κατὰ τὴ θεία Λειτουργία τῶν Χριστουγέννων.

Ὁ Μεσσίας, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ποὺ ὁ Θεὸς εἶχε ὑποσχεθεῖ νὰ στείλῃ στοὺς ἀνθρώπους καὶ εἶχαν προφητέψῃ οἱ προφῆτες τοῦ Ἰσραὴλ, «σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν». Φόρεσε δηλαδὴ ἀνθρώπινη σὰρκα, γιὰ νὰ συναναστραφεῖ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, νὰ τοὺς διδάξῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ τοὺς σώσῃ μὲ τὸ σταυρικὸ του θάνατο.

Αὐτὴν τὴν «κατὰ σὰρκα Γέννησιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» ἐορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας μὲ τὴν ἐορτὴ τῶν Χριστουγέννων (25 Δεκεμβρίου).

Ἡ εἰκόνα τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου στηρίζεται στὴ μαρτυρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς παράδοσης τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως τὴ συνοψίζει τὸ κοντάκιο τῆς ἐορτῆς: «Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν ὑπερούσιον τίκτει, καὶ ἡ γῆ τὸ σπῆλαιον τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει. Ἄγγελοι μετὰ ποιμένων δοξολογοῦσι. Μάγοι δὲ μετὰ ἀστέρος ὁδοιποροῦσι· δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη Παιδίον νέον, ὁ πρὸ αἰώνων Θεός».

Ὅπως λέει τὸ κοντάκιο στὸν τελευταῖο του στίχο, τὸ παιδί ποὺ γεννήθηκε ἦταν «ὁ πρὸ αἰώνων Θεός», ποὺ ἐγίνε ἀνθρώπος. Γιατί, κατὰ τὴν ἐπιγραμματικὴ διατύπωση ἐνός τροπαρίου τοῦ ἐσπερινοῦ τῆς ἐορτῆς, «ὃ ἦν (ὁ Χριστός) διέμεινε, Θεός ὢν ἀληθινός· καὶ ὃ οὐκ ἦν προσέλαβεν, ἀνθρώπος γενόμενος διὰ φιλανθρωπίαν» (α' στιχηρό).

¹ Τὸ παρὸν ἐλήφθη ἀπὸ τὸ βιβλίον «Ὁ Μυστικὸς Κόσμος τῶν Βυζαντινῶν Εἰκόνων» (Τόμος Α') τοῦ κ. Χρήστου Γ. Γκότση.

Ο ὀρθόδοξος ἀγιογράφος τῆς εἰκόνας τῆς γεννήσεως πιστός, ὅπως πάντοτε, στή δόγματα καί τίς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας, ἐντάσσει τά πρόσωπα καί τά πράγματα στήν παράσταση, γιά νά ἐξυπηρετηθεῖ δύο σκοποὺς: ὁ ἕνας εἶναι νά φανεῖ ἡ Θεανθρώπινη φύση τοῦ Κυρίου. Ὁ δεύτερος εἶναι νά ὑποδηλωθεῖ ὁ πανηγυρισμός τοῦ οὐρανοῦ καί τῆς γῆς. (Συνήθως ἡ σύνθεση στεφανώνεται μέ οὐράνιο τόξο καί μέ τήν ἐπιγραφή «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καί ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»). Ἡ δοξολογία τοῦ οὐράνιου κόσμου καί ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ ἐπίγειου γιά τό γεγονός εἶναι διάχυτα στήν εἰκόνα. «Οἱ εἰκόνες τῆς ομάδας αὐτῆς ξεχωρίζουν γιά τήν ὑψηλή τους ποιότητα, τόν πλοῦτο στή διαμόρφωσή τοῦ τοπίου καί τήν ποικιλία στοὺς τύπους τῶν ἀνθρώπων, πού ἀποδίδονται ὅλα μέ συγκρατημένη χάρη καί εὐγένεια, ἀκόμη καί μέ γραφικότητα: ἐναλλαγές στή ἐπίπεδα πού διασπαιρῶνονται, δένδρα καί ζῶα χαριτωμένα, προσδίδουν εἰδυλιακό καί ποιητικό χαρακτήρα στή σκηνή» (Μαν. Χατζηδάκης).

Περιγραφή τῆς εἰκόνας.

α) Τό Βρέφος καί ἡ Μητέρα του. Σύμφωνα μέ ὅσα διηγείται ὁ Εὐαγγελιστής Λουκάς, ἡ Παναγία, ὅταν βρέθηκε μαζί μέ τόν Ἰωσήφ στή Βηθλεέμ γιά τήν ἀπογραφή, «ἔτεκε τόν υἱόν αὐτῆς τόν πρωτότοκον, καί ἐσπαργάνωσεν αὐτόν καί ἀνέκλινεν αὐτόν ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι (= δέν ὑπῆρχε γι' αὐτοὺς τόπος στό πανδοχεῖο, ὅπου κατέλυσαν)».

Ἡ φάτνη εἰκονίζεται στήν εἰκόνα μας μέσα σέ σκοτεινό σπήλαιο. Γιά τή Γέννηση τοῦ Κυρίου στό σπήλαιο μᾶς πληροφοροῦν ἀρχαῖοι ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς (Ιουστίνος, Ωριγένης κ. ἄ.). Ὁ ὀρθόδοξος ἀγιογράφος εἰκονίζει τό σπήλαιον σκοτεινό, γιά νά συμβολίσῃ μέ τό μαῦρο χρῶμα τόν κόσμον, πού ἦταν σκοτισμένος ἀπό τήν ἁμαρτία καί σὸν ὁποῖο ἔλαμπε τώρα τό φῶς τοῦ Χριστοῦ.

Μέσα στή φάτνη ἀνακλίνεται τό Θεῖο Βρέφος σπαργαναμένο μέ τήν ἀκτίνα τοῦ ἀστρου πού πέφτει πάνω του. Ὅπως παρατηρεῖ ὁ Οὐσπένσκι, «σπήλαιον, φάτνη, σπάργανα εἶναι δείγματα τῆς κένωσης τῆς Θεότητος, τῆς συγκατάβασης τῆς, τῆς ἀκρας ταπεινώσεως Ἐκείνου, ὁ Ὅποιος, ἀόρατος στή θεία του φύση, γίνεται

ὁρατός ἐν σαρκί γιά χάρη τοῦ ἀνθρώπου, προδηλώνοντας ἔτσι τὸ θάνατο καὶ τὴν Ταφή Του, τὸν τάφο καὶ τὰ σάβανα».

Μίσα στο σπήλαιο, πίσω ἀπὸ τὴ ἀτὴν, ζωγραφίζονται ἓνα βόδι κι ἓνας ὄνος. Ὁ ἀγιογράφος ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν προφητεία τοῦ Ἰσαΐα πού, μιλώντας ἀπὸ μέρους τοῦ Θεοῦ, λέει: «Ἔγνων βοὺς τὸν κτησάμενον καὶ ὄνος τὴν φάτνην τοῦ Κυρίου αὐτοῦ Ἰσραὴλ δέ με οὐκ ἔγνων καὶ ὁ λαὸς μου οὐ συνήκε» (Ησα. 1,3). Ἀπλάτῃ τὸ βόδι γνωρίζει τὸν κυριόρα των καὶ ὁ ὄνος τὴ φάτνη τοῦ κυρίου του· οἱ Ἰσραηλίτες ὁμῶς δὲ γνωρίζουν ἐμένα τὸ Θεὸ καὶ ὁ λαὸς δέ με καταλαβαίνει. Ἡ εἰκόνα, μὲ τὸ νὰ ἔχει τὰ ζῶα σὲ τέτοια κεντρικὴ θέση, μᾶς καλεῖ νὰ ἀποφύγουμε τὸ ἁμάρτημα τῶν Ἑβραίων. Ὁ Κύριος μᾶς ἀγάπησε καὶ πρέπει νὰ Τὸν τιμήσουμε μὲ τὴν ἀγάπη μας. Γιά μᾶς γεννήθηκε εἶναι ὁ Κύριος καὶ Θεὸς καὶ Σωτῆρας μας.

Ἐκτός ἀπὸ τίς ἀγγελικὲς καὶ ἀνθρώπινες μορφές, ἡ εἰκόνα μας ἔχει ἀντιπροσωπεύει ἀπὸ τὸ φυτικὸ καὶ ζωικὸ βασίλειο. Ὅλοι καὶ ὅλα πρέπει νὰ δείξουν τὴν εὐχαριστία τους. Ἐνα τροπάριο τοῦ μεγάλου ἐσπερινοῦ τῶν Χριστουγέννων ἀπαντᾷ στο εἶρωτημα «τί θὰ προσφέρουμε στο Χριστὸ πού ἐμφανίστηκε γιά χάρη μας ὡς ἄνθρωπος στή γῆ» «Τί σοι προσενέγκωμεν, Χριστέ, ὅτι ὠφθης ἐπὶ γῆς ὡς ἄνθρωπος δι' ἡμᾶς; Ἐκαστον γάρ τῶν ὑπὸ σοῦ γενομένων κτισμάτων τὴν εὐχαριστίαν σοι προσάγει· οἱ Ἄγγελοι τὸν ὕμνον· οἱ οὐρανοὶ τὸν ἀντίερα· οἱ Μάγοι τὰ δῶρα· οἱ ποιμένες τὸ θαῦμα· ἡ γῆ τὸ σπήλαιον· ἡ ἔρημος τὴν φάτνην· ἡμεῖς δὲ Μητέρα Παρθένον. Ὁ πρό αἰώνων Θεός, ἐλέησον ἡμᾶς» (Στιχηρὸ Ἰδιόμελο).

Εμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ ἄνθρωποι προσφέρουμε ὡς δῶρο στο νεογέννητο Κύριω τὴν Παρθένο, πού, συγκατατέθηκε γιά τὴ Γέννηση τοῦ Σωτῆρος. Μὲ τὸ νὰ προσφέρουμε αὐτὴν ὡς δῶρο στο Χριστὸ, δεχόμαστε μὲ τὴ συγκατάθεσή μας νὰ σωθοῦμε ἀπὸ τὸν γεννηθέντα Κύριο.

Ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ μορφή τῆς παράστασης πού διακρίνεται γιά τὸ μέγεθος τῆς καὶ τὴν κεντρικὴ θέση πού κατέχει στὴν εἰκόνα. Τὴ βλέπουμε ἔξω ἀπὸ τὸ σπήλαιο, σὲ πλάτωμα, γονατιστὴ μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα νὰ προσκυνᾷ τὸ Βρέφος. Ὅπως παρατηρήθηκε, «τὸ στοιχεῖο αὐτὸ, δυτικῆς καταγωγῆς, ἐντείνει τὸ δοξαστικὸ νόημα τῆς σύνθεσης, γιὰ τὴν προσκύνηση τοῦ Χριστοῦ

μετέχει τώρα και η Θεοτόκος» (Μαν. Χατζηδάκης). Σ' άλλες εικόνες η Θεοτόκος είναι ξαπλωμένη, με έκδηλη την κόυραση στο πρόσωπό της, και σ' άλλες μισοκαθισμένη. «Η στάση της Παρθένου είναι πάντα πολύ σημαντική και δεμένη με τα δογματικά προβλήματα της εποχής και του τόπου, όπου έγινε η εικόνα. Οι διαφορές, που παρουσιάζει κάθε φορά, υποδηλώνουν την πρόθεση να εξαρθεί τότε η Θεότητα και τότε η ανθρωπότητα του Κυρίου. Έτσι, σε όρισμένες παραστάσεις της Γεννήσεως, η Παρθένος είναι μισοξαπλωμένη, μισοκαθισμένη, η στάση της δηλαδή είναι ανάλαφρη, για να δείχτει η απουσία των πόνων και συνεπώς η παρθενική γέννηση και η θεία καταγωγή του Παιδιού (έναντίον της τελάνης των Νεστοριανών). Αλλά στην πλειονότητα των παραστάσεων η Παρθένος είναι ξαπλωμένη και εκφράζει με τη στάση της μία μεγάλη κόπωση και άτονια» (Λ. Ουσπένσκι).

Τά τροπάρια της αγίας μας Εκκλησίας και τα δογματικά της κείμενα μας προφυλάσσουν από την αίρετική διδουκαλία του Νεστορίου, που δίδασκε πως η Παναγία γέννησε τον άνθρωπο Χριστό και όχι τον Υίο και Λόγο του Θεού. Λέει ο Ιωάννης Δαμασκηνός: «Η γέννηση του Θεανθρώπου ήταν συνάμα «δι' ἡμᾶς» καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς», δηλαδή σωτήρια, φυσική και υπερφυσική. Καί ἐπὶ πλέον: ἀνάδουνη, «ὑπὲρ νόμον κυήσεως» (Τικλ. ἱερ. πῶστ. 3, 7).

β) Οι λοιπές λεπτομέρειες της παράστασης. Από τις λοιπές μορφές της παράστασης οι ἄγγελοι, οι ποιμένες και οι Μάγοι εικονίζονται στο επάνω μέρος της εικόνας και στο κάτω ο Ιακώβ με το βοσκό και το λουτρό με τις μαίες. Ένας ἄγγελος, σύμφωνα με την ευαγγελική διήγηση, ευαγγελίζεται τη μεγάλη χαρά της Αυτογένεσης ἀναγγέλοντας στους ποιμένες το γεγονός της Γεννήσεως και ἄλλοι κοιτάζοντας το ἄστρο δοξολογούν τον «ἐν ἡμέραις» Θεόν. Χαριτωμένες οι μορφές των δύο βουκών, ενός που ἐκπαιδικός δέχεται το ἄγγελικό μήνυμα και του ἄλλου που καθιστός παίζει με τη φλογέρα του.

Στο επάνω μέρος δεξιά από το σπήλαιο, εικονίζονται οι τρεις Μάγοι Ἰβητικοί. (Σε μερικές εικόνες παριστάνονται πεζοί). Ὀδοιποροῦν μαζί με το ἄστέρι που τοὺς καθοδηγεῖ καὶ φέρνουν τὰ δῶρα τους στο γεννηθέντα Κύριο. Αντιπροσωπεύουν, κατά τὰ

τροπάρια της εορτής, τούς ειδωλολάτρες, πού θα αποτελέσουν την από τούτῳ ἔθνικῳ προερχομένη Ἐκκλησία. Οἱ ποιμένες αντιπροσωπεύουν τό ἄλλο τμήμα, τό ἰουδαϊκό. Οἱ Μάγοι εἰκονίζονται μέ διαφορετική ἡλικία: νέος, μεσήλικας, γέροντας. Ὑπογραμμίζεται, ἐντεῒ, ἡ ἀλήθεια πῶς ὁ Χριστός πού εἶναι «τό φῶς τό ἀληθινόν», φωτίζει τοὺς ἀνθρώπους ἀνεξάρτητα ἀπό τήν ἡλικία τους καί τῇ θεῷ πού κατέχουν τήν κοινωνία.

Στό κάτω μέρος τῆς εἰκόνας, ἀριστερά, εἰκονίζεται ὁ Ἰωσήφ. Εἶναι σκεφτικός καί στήριζει τό κεφάλι του μέ τό ἀριστερό του χέρι. «*Τὴν Παναγία ἐγκύμονα, καί εἰς μέγιστον κατέπεσε κλύδωνα*» (Πρόκλος Κων/νέως, PG 65, 736A). Κοντά του βλέπουμε ἕνα βοσκό στήριγμένο στή γκλίτσα του.

Ὁ Οἰκοπνεύση βλέπει στό πρόσωπό του τό σατανά, πού ρίχνει στήν ψυχὴ τοῦ δίκαιου Ἰωσήφ τήν ἀμφιβολία καί ἀνεβάζει στό νοῦ του σκέψεις, γιά τίς ὁποῖες μιλοῦν τὰ ἀπόκρυφα Εὐαγγέλια καί τὰ τροπάρια τῆς εορτῆς. Γι'αὐτό γράφει: «*Ἡ εἰκόνα στό πρόσωπο τοῦ Ἰωσήφ φανερῶνει ὄχι μόνο τό προσωπικό του δράμα ἀλλά καί τό δράμα ὁλόκληρου τοῦ ἀνθρώπινου γένους, τῇ δυσκολίᾳ νά παραδεχτεῖ ἐκεῖνο πού εἶναι «ὑπέρ λόγον καί νοῦν», δηλαδή τήν ἐνανθρώπηση τοῦ θεοῦ.*»

Στό δοξαστικό τῆς Ἀ' Ψαλμῆς τῆς ἀκολουθίας τῶν Χριστουγέννων ἀκούμε τόν Ἰωσήφ νά ρητᾷ τῇ Θεοτόκῳ: «*...Μαρία, τί τό δράμα τοῦτο, ὃ ἐν σοὶ τεθέσται· ἀντί τιμῆς, αἰσχύνῃν ἂντί εὐφροσύνης, τήν λύπην ἀντί τοῦ ἐπαινεῖσθαι, τόν ψόγον μοι προηγάγες. Οὐκ ἔτι φέρω, τό ὄνειδος ἀνθρώπων...*».

Ἀξία παρατήρησης εἶναι καί ἡ θέση τοῦ Ἰωσήφ στήν εἰκόνα. Ζωγραφίζεται στή ἀκρῇ, μακριά ἀπό τό Παιδί καί τῇ Μητέρα του. Καί τοῦτο γιὰ τὸν δὲν εἶναι ὁ πατέρας τοῦ Βρέφους, ἀλλ' ὁ προστάτης τῆς Ἁγίας Οἰκογένειας.

Ἀπέναντι ἀπὸ τόν Ἰωσήφ, στό ἄλλο κάτω ἀκρὸς τῆς εἰκόνας, εἰκονίζονται δύο γυναῖκες, πού ἐτοιμάζουν τό λουτρό τοῦ Θεοῦ Βρέφους. Ἡ μία κρατεῖ τό Παιδί καί δοκιμάζει μέ τό χέρι τῆς τὴ θερμότητα τοῦ νεροῦ, πού ἡ ἄλλη χύνει στήν κολυμπήθρα. Ἡ σσηνὴ

- ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΙΣ -

είναι εμπνευσμένη από τὰ απόκρυφα Εὐαγγέλια τοῦ Ματθαίου καὶ τοῦ Ἰακώβου, πού μιλοῦν γιά τίς δύο γυναῖκες, τή μαία καί τή Σαλώμη, πού ἔφερε ὁ Ἰωσήφ, γιά νά βοηθήσουν τή Θεοτόκο.

Ἀς κλείσουμε τήν περιγραφή καί ἀνάλυση τῆς εἰκόνας τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ μέ τό παρακάτω τροπάριο τῆς ἀκολουθίας τοῦ ὁρθρου τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων. Παρουσιάζει μέ τόν ποιητικό του λόγο τό θαῦμα τῆς σάρκακῆς τοῦ Χριστοῦ καί ἐκφράζει τό δίκαιο θαυμασμό τῶν πιστῶν.

«Ὁ ἀχώρητος παντί πῶς ἐχωρήθη ἐν γαστρὶ; ὁ ἐν κόλποις τοῦ Πατρὸς πῶς ἐν ἀγκάλαις τῆς μητρὸς; Πάντως ὡς οἶδεν, ὡς ἠθέλησε καί ὡς ἠδόκησεν. Ἀσάρκος γάρ ὦν, ἐσάρκώθη ἐκῶν. Καί γέγονεν ὁ ὦν ὁ οὐκ ἦν δι' ἡμᾶς. Καί μὴ ἐκστάς τῆς φύσεως, μετέσχε τοῦ ἡμετέρου φυράματος. Διπλοῦς ἐτέχθη Χριστός, τὸν ἄνω κόσμον θέλων ἀναπληρῶσαι».

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

κ. ΜΑΡΚΟΥ

- Ἐκδότης: Ἡ ἹΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ
- Ἀπευθύνεσθε: «ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΙΣ» - Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν - Κων. Ἀμάντου 24, Τ.Κ. 82100 - ΧΙΟΣ
- Ἡ «ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΙΣ» διανέμεται δωρεάν.
- Δεκτές αὐτοπροαίρετες δωρεές ἀναγνωστῶν, ὑπὲρ τοῦ κατηχητικοῦ καί φιλανθρωπικοῦ ἔργου.

Αριθ. Πρωτ.: 670

Έν Χίω τη 15η Νοεμβρίου 2011

Αριθ. Διεκπ.: 22

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1

Πρός
τόν Τερόν Κλήρον
καί εὐσεβή λαόν
τῆς καθ' ἡμᾶς Τεράς Μητροπόλεως.

Αγαπητά μου πνευματικά παιδιά,

Μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ καί τίς κανονικές ψήφους τῆς Τεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀναλαμβάνω τήν ἀρχιερατική σταυρική διακονία μου στήν μεγαλάνυμο, ἀγιοτόκο, μυρίπνου καί μαρτυρική Τερά Μητρόπολη τῆς Χίου, τῶν Ψαρῶν καί τῶν Οἰνουσσῶν, τῶν ἀκριτικῶν χριστοφόρων νήσων καί θεοστεφῶν προπυργίων τῆς Ὁρθοδοξίας καί τοῦ εὐσεβοῦς μας ἔθνους. Δοξολογῶ τόν Θεό καί Σωτήρα μας, ὁ Ὅποιος μέ ἀξίωσε ἀπό ἐλάχιστο τέκνο Του νά ἀναλάβω τήν χάρη τῆς ἀρχιερωσύνης καί μοῦ ἐμπιστεύθηκε τήν ὕψιστη τιμή αὐτῆς τῆς διακονίας μέσα στήν Ἐκκλησία Του τῶν μεγάλων καί ἁγίων Ἀποστόλων καί Πατέρων, οἱ ὅποιοι δόξασαν τό ὄνομά Του ἀνά τοὺς αἰῶνες.

Ἡ οὐσιώδης αὐθεντικότητα τῆς ἀρχιερατικῆς διακονίας συνίσταται στόν σταυρικό καί ἀναστασιμὸ χαρακτήρα τῆς. Στήν ἐπίμοχθη αὐτῇ πορεία, ἡ εὐκλεία τῆς Ἐκκλησίας, τήν ὅποια ὁ Χριστός σφράγισε μέ τό σεπτό αἷμα Του, ἀναγνωρίζεται ὡς διακονία καί θυσία, καί ὄχι ὡς ἐξουσία καί δύναμη. «Διότι καί ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου δέν ἦρθε νά ὑπηρετηθεῖ, ἀλλά νά ὑπηρετήσει καί νά δώσει τή ζωὴ τοῦ λύτρω γιά πολλούς» (Μαρκ. 10, 45). Ὁ οἰκονόμος τῆς ἀρχιερατικῆς χάριτος καλεῖται ὡς ποιμένας ψυχῶν νά καθοδηγήσει τοὺς πιστοὺς στήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, σιτόν δρόμο τῆς ἀρετῆς καί τῆς τελείωσης ἐν Χριστῷ. Πρώτιστο μέλημα κατὰ τήν ἐπιτέλευση τῶν καθηκόντων μου θά εἶναι, κατὰ τήν ἐκφραση τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, «πῶς τό ἀσθενές ἐνισχύσω, καί τό

πεπτωκός ἀναστήσω, καί τό πλανώμενον ἐπιστρέψω, καί τό ἀπολωλός ἐκζητήσω, καί φυλάξω τό ἰσχυρόν» («πῶς νά ἐνισχύσω τό ἀδύναμο [πρόβατο], πῶς νά σηκώσω τό πεσμένο, πῶς νά ἐπιστρέψω τό πλανώμενο, πῶς νά ἀναζητήσω τό χαμένο, πῶς νά διαφυλάξω τό ἰσχυρό»).

Μέ ἐφόδιο τήν ἐλπίδα στόν Θεό καί μέ ἀγάπη στρέφομαι πρός τήν καρδιά σας «γιά νά σᾶς συμβουλέψω ὡς ἀγαπητά παιδιά μου» (Κορ. Α', 4, 14), ἐσᾶς οἱ ὁποῖοι «εἰστε γένος ἐκλεκτό, βασιλικό ἱερατεῖο, ἔθνος ἅγιο, λαός δικός Του, γιά νά ἐξαγγεῖτε τίς θαυμαστές πράξεις Ἐκείνου, πού σᾶς κάλεσε ἀπό τό σκοτάδι στό θαυμαστό Του φῶς» (Πέτρ. Α', 2, 9). Προσκαλοῦμε κάθε ἄνθρωπο στήν ἐπίγνωση τῆς ἀληθείας καί τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. «Σᾶς παρακαλοῦμε καί σᾶς προτρέπουμε στό ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, καθὼς παραλάβετε ἀπό μᾶς τό πῶς πρέπει νά ζεῖτε καί νά εἰστε ἀρεστοί στόν Θεό, νά τό κάνετε αὐτό ἀκόμη τελειότερα» (Θεσ. Α', 4, 1). Νά μέινετε «στερεοί τῇ πίστει» (Πέτρ. Α', 5, 9), ἀκλόνητοι καί ἀταλάντευτοι πάνω στό ἀσφαλές θεμέλιο, τήν ἀκράδαντη βάση τῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας οἰκοδομήθηκε ἡ Ἐκκλησία. Ὡς ἄνθρωπος συνेतός, «ὁ ὁποῖος οἰκοδόμησε τήν οἰκία του πάνω στόν βράχο» (Ματθ. 7, 24), ὅς μείνει ὁ καθένας σταθερός «σέ ὅσα ἔμαθε καί γιά τά ὁποῖα ἀπέκτησε βεβαιότητα ἀπό τή βρεφική ἡλικία», δηλαδή «τά ἱερά γράμματα, πού ἔχουν τήν δύναμη νά τόν ὁδηγήσουν στήν υἱία καί τήν σωτηρία μέ τήν πίστη στόν Χριστό... γι' αὐτό νά εἶναι ἄρτιος ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, καταρτισμένος πρός κάθε ἐργὴ ἀγαθὴ» (Τιμ. Β, γ' 14-17).

Νά μένετε ἐδραῖοι στήν ὀρθόδοξη χριστιανική πίστι, ὅπως μᾶς ἔχει παραδοθεῖ ἀπό τοὺς Ἀποστόλους καί ἐπανακεφαλαιωθεῖ στίς ἀποφάσεις τῶν θεοφόρων Συνόδων καί τήν διδασκαλία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Γιατί ὁ Θεός μᾶς «ἔδωκε τοὺς Ἀποστόλους, τοὺς Προφῆτες, τοὺς Εὐαγγελιστές, τοὺς Ποιμένες καί Διδασκάλους, μέ σκοπὸ τὸν καταρτισμὸ τῶν εὐσεβῶν σέ ἐργὸ διακονίας, γιὰ τὴν οἰκοδομὴ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, μέχρι νά φτάσουμε ὅλοι στήν ἐνότητα τῆς πίστεως καί τῆς ἐπίγνώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ» (Ἐφεσ. 4, 11-13).

Νά συμμετέχετε στην λειτουργική, εὐχαριστιακή και μυστηριακή ζωή τῆς Εκκλησίας μας μέ διάθεση μετανοίας, ἡ ὁποία ἀνοίγει τὴν πύλη τοῦ Παραδείσου. «Στενὴ εἶναι ἡ πύλη καὶ στενόχωρος ὁ δρόμος ποὺ ὁδηγεῖ στὴ ζωὴ» (Ματθ. 7, 14)· ὁμως «ἡ λύπη, ὅπως τὴν θέλει ὁ Θεός, παράγει μετάνοια, ἡ ὁποία καταλήγει σὲ σωτηρία, γιὰ τὴν ὁποία κανεῖς ποτὲ δεν μετανιώνει» (Κορ. Β', 7, 10).

Νά ζεῖτε ἐνάρετη ζωὴ κατὰ τὶς ἐπιταγές τοῦ Εὐαγγελίου. «Γί' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸν λόγο καταβάλετε κάθε προσπάθεια γιὰ νὰ προσθέσετε στὴν πίστιν σας τὴν ἀρετὴ, στὴν ἀρετὴ τὴν γνώση, στὴν γνώση τὴν ἐγκράτεια, στὴν ἐγκράτεια τὴν ὑπομονή, στὴν ὑπομονή τὴν εὐσέβεια, στὴν εὐσέβεια τὴν φιλαδελφία, στὴν φιλαδελφία τὴν ἀγάπη» (Πέτρ. Β', 1, 5-7). «Ὅσα εἶναι ἀληθινά, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα ἀγαπητά..., οἰαδήποτε ἀρετὴ... αὐτὰ νὰ σκέπτεστε» (Φιλιπ., 4, 8).

Νά ἀσκεῖτε τὶς ἀρετές τῆς σύγγνωμης, τῆς μακροθυμίας καὶ τῆς ἐλεημοσύνης. Κατὰ τὸν Απόστολο τῶν Ἑθνῶν, «ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, εἶναι γεμάτη ἀπὸ εὐμένεια» (Κορ. Α', 13, 4). «Νά ἔχετε μεταξὺ σας εἰρήνη..., νὰ παρηγορεῖτε τοὺς ὀλιγόψυχους, νὰ βοηθᾶτε τοὺς ἀδύνατους, νὰ μακροθυμεῖτε πρὸς ὅλους.» (Θεσ. Α', 5, 13). «Ὅπως ὑπερέχετε σὲ ὅλα, στὴν πίστιν, στὸν λόγο, στὴν γνώση, σὲ κάθε ζῆλο καὶ στὴν ἀγάπη ποὺ ἔχετε γιὰ μᾶς, ἔτσι νὰ ὑπερέχετε καὶ σ' αὐτὸ τὸ ἔργο τῆς προσφυῆς. Δέν τό λέω αὐτό ὡς διαταγή, ἀλλὰ δοκιμάζω μέ τὸν ζῆλο τῶν ἄλλων καὶ τὴ γνησιότητα τῆς ἀγάπης σας, γιατί ξέρετε τὴν μεγαλοψυχία τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ, γιὰ χάρη σας, ἂν καὶ ἦταν πλούσιος, ἐγινε φτωχός, γιὰ νὰ γίνετε ἐσεῖς πλούσιοι μέ τὴν φτώχεια ἐκείνου» (Κορ. Β', 7, 8-9).

Νά σέβεστε τὴν ἱστορική μνήμη καὶ νὰ ἐμπνέετε ἀπὸ τὴν ἐθνική ἱστορία τοῦ τόπου μας, διασώζοντας τὴν γνώση, ὥστε τὴν βαρύντιμη παρακαταθήκη καὶ τὰ ἔργα τῆς ἱστορίας καὶ τῆς παράδοσης «νὰ μὴ τὰ σβήσει ὁ μακρὸς χρόνος, ἀλλὰ νὰ μείνουν ἀνεξίτηλα καὶ ἀθάνατα», «ἀεὶ παρὰ Θεοῦ φυλαττόμενα, εἰς τε οἰκεῖον ἀεὶ κλέος καὶ ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων» (Βίος καὶ Θαύματα τῆς ἁγίας Θέκλας).

Νά δείξετε ιδιαίτερη φροντίδα καί ενδιαφέρον γιά τήν συγκρότηση καί τήν διατήρηση τοῦ ἱεροῦ θεσμοῦ τῆς οἰκογενείας, «τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καί τῶν ἰδίων οἰκῶν» (Τιμ. Α', 3, 12). Ἡ οἰκογένεια ἀποτελεῖ τό θεμελιώδες κώτταρο τῆς κοινωνίας καί τόν ἀκρογωνιαῖο λίθο τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν. Ἀντιστοίχως, ἀποστολή τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ποιμένα εἶναι νά δοκιμάσει τίς ὡδίνες τῆς γέννησῆς πνευματικῶν παιδιῶν, «ὥς ὅπου διαμορφωθεῖ μέσα τους ὁ Χριστός» (Γαλ., 4, 19). «Νά ἀναπτρώσει τίς ψυχές, νά τίς ἀρπάξει ἀπό τόν κόσμον καί νά τίς ἀποδώσει στόν Θεό..., νά εἰσοικίσει τόν Χριστό στίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων» («πτερώσαι ψυχήν, ἀρπάσαι κόσμον καί δοῦναι Θεῷ», εἰσοικίσαι τε Χριστόν ἐν ταῖς καρδίαις διά τοῦ Πνεύματος· ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Ἀπολογητικός τῆς εἰς τόν Πόντον φυγῆς).

Στήν Χίο μας, τήν Αἰγνοῦσα καί τά Ψαρά, τίς ναυσικλυτές νήσους, ἐπιωφραγίζουμε τοὺς λόγους μας μέ τίς ἐνθάλπες προσευχές μας πρὸς τόν Κύριο, ὥστε «πᾶς κυβερνήτης καί πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων καί ναῦται καί ὅσοι τήν θάλασσαν ἐργάζονται» (Ἀποκ., 18, 17), μέ θεῖο συμπλητῆρα καί ἅγιο παραστάτη, νά ἔχουν πάντοτε γαλήνια καί ἀσφαλῆ πλεύση, οὐριωδρομώντας σέδρομολογία προσοδοφόρα, ὥστε ἡ πρυτανεύουσα ναυτιλία μας νά παραμένει φορέας ἐθνικῆς εὐημερίας καί κατὰ Χριστόν προόδου, «γιά νά ὑπερπλεονάσει ἡ Χάρις τοῦ Κυρίου μας μέ τήν πίστη καί τήν ἀγάπη, πού ἔχουν τήν ρίζα τους στόν Χριστό» (Τιμ. Α', 1, 14).

Μέ τήν ἀγάπη τοῦ ἑσταυρωμένου
καί Ἀναστάντος Χριστοῦ μας
Ὁ Μητροπολίτης

+ Ὁ Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν Μάρκος

Ὁ σταυρικός καὶ ἀναστάσιμος χαρακτήρας τῆς ἀρχιερατικῆς διακονίας¹

«Πῶς τὸ ἀσθενές ἐνισχύσω, καὶ τὸ πεπτωκός ἀναστήσω, καὶ τὸ πλανώμενον ἐπιστρέψω, καὶ τὸ ἀπολωλός ἐκζητήσω, καὶ φυλάξω τὸ ἰσχυρόν»;

Τὸ ἔργο, τὸ ὁποῖον ἐτέλεσε ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός, χαρακτηρίζεται ὡς ἀπολύτρωση καὶ ἐλευθέρωση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὰ δεινά πού τὸν κατέχουν καὶ προήλθαν ἀπὸ τὴν παρακοή καὶ τὴν πτώση τοῦ Ἀδάμ. Τοῦτο ἐτέλεσεν ὁ Κύριός μας ὡς αἰώνιος Ἀρχιερεὺς διὰ τῆς καταλλαγῆς τοῦ ἀνθρώπου μέ τὸν Θεό. Τὸ Ἀρχιερατικό ἀξίωμα τοῦ Χριστοῦ μας περιλαμβάνει ὅλα τὰ πολυειδῆ παθήματα πού ὑπέστη ὁ Κύριός μας μέ τὴν ἐνανθρώπησή Του ἀπὸ τὴν Βηθλεέμ μέχρι τέλους, ἰδίως δὲ καὶ κατ' ἐξοχὴν τὸν σταυρικό θάνατο στὸν Γολγοθᾶ γιὰ τίς ἁμαρτίες τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἡ θυσία αὐτὴ εἶναι ἔξαψη τῆς θείας μεγαλειότητος, λατρεία καὶ τιμὴ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν ἄλλων ιδιοτήτων τοῦ Θεοῦ, πηγὴ τῆς θείας Χάριτος καὶ κάθε πνευματικοῦ ἀγαθοῦ. Ὁ Χριστός εἶναι ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν ἀνθρώπινη φύση Του, ὁ προσφέρων καὶ προσφερόμενος καὶ διαδιδόμενος, ἄσπιλος θύτης καὶ ἄσπιλον ἐθελόθυτο θῆμα.

Συνεπῶς, ἡ μεγάλη τιμὴ καὶ εὐθύνη τῆς ἀρχιερατικῆς διακονίας ἀναφέρεται κατ' ἀρχάς στὸν ἁγιασμό τῆς ζωῆς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. Διότι ἂν τὸ θεμελιώδες νόημα καὶ ὁ σκοπὸς τῶν μυστηρίων, διὰ τῶν ὁποίων «σημαίνεται» καὶ ὑπάρχει ἡ Ἐκκλησία, εἶναι ὁ ἁγιασμός τῆς ζωῆς ἑκάστου ἀνθρώπου, τότε τὸ μεγάλο καὶ ἀτίμητο δῶρο τῆς Ἀρχιερωσύνης συνιστᾷ τὸν πιὸ πολύτιμο θησαυρὸ τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴ μεταμόρφωση καὶ σωτηρία τοῦ κόσμου.

Απὸ τὴν ἀποστολικὴ ἐποχὴ καὶ ἐξῆς ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, ἐκφραζομένη στὸ πρόσωπο τοῦ Ἐπισκόπου, ἀπέβλεπε στὸ γεγονός τῆς σωτηρίας. Αὐτὸ κηρύττεται καὶ ὁμολογεῖται στὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ, πού μεταλαμπαδεύεται διὰ τοῦ Πνεύματος ἀπὸ γενιά σὲ

¹ Ἐνθρονιστήριος Λόγος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου, Ψαφῶν καὶ Οἰνουσοῦν, ἐκφωνηθεὶς τὴν 10ην Νοεμβρίου 2011 εἰς τὸν Ἱερὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Χίου.

γενιά, μέχρι σήμερα. Μιά σωτηρία, όχι ή τυχούσα, αλλά έν Χριστώ Ιησού, πού συντελείται κατ' έξοχήν διά τών εκκλησιαστικών μυστηρίων καί σώζει όντολογικά τόν πιστό από την άμαρτία, από τόν θάνατο καί από την ύποδούλωση σ' αυτό τόν κόσμο. Αύτή ή σωτηρία, πού βιώνεται επί είκοσι αιώνες έντός της Εκκλησίας, δίνει νέο προορισμό καί καινούργιο νόημα στη ζωή μας. Έμπειρικά ύφίσταται ως έσωτερική μεταμόρφωση καί έσχατολογικά κατανοείται ως ό έσχατος προορισμός τού μετασχηματισμού τού θνητού σέ θεού κατά χάρη.

Σέ αυτό λοιπόν τό μοναδικό καί άνεπανάληπτο γεγονός άνοίγεται τό χάρισμα της Αρχιερωσύνης, τό όποιο μέ «μετά φόβου Θεού» άναδεχόμαστε ως ταπεινοί διάκονοι από τή μητέρα Εκκλησία. Συγκλονιστικό τό γεγονός, άνείπωτη ή εύλογία, φοβερή ή άποστολή. Συλλογίζομαι τήν ύψηλή εύθύνη καί βαθύτατη ούσία της άρχιερατικής διακονίας: δέν είναι ή δύναμη, ούτε ή έξουσία, ούτε ή δόξα. Η άληθινή ύπεροχικότητα της Αρχιερωσύνης είναι ή σταυρική ζωή τού Επισκόπου. Όπως άκριβώς ό Ιησούς Χριστός μέ τή σταυρική θυσία του λύτρωσε τό άθρώπινο γένος, έτσι όφείλει κι ό Έπίσκοπος νά προσφερθεί μέ άγάπη καί αυταπάληση γιά τό ποίμνιό του καί τή δική του σωτηρία. Γι' αυτό ή ούσία της Αρχιερωσύνης, κατά τόν άπόστολο Παύλο, είναι τό νά γίνει «τά πάντα τοίς πάνιν», δηλαδή καταστεί ό Έπίσκοπος τά πάντα υτούς πάντες, όπως ό Θεός (Α' Κορ. 15,28). Αυτό σημαίνει ότι δέν έχει τίποτα δικό του, ούτε ζει καμιά άτομική ζωή, αλλά στέκεται στό κέντρο της εκκλησιαστικής κοινότητας καί της λατρευτικής σύναξης, καί ως νεφέλη ούράνια έπισκιάζει προσευχητικά καί μενιτευτικά πρós τόν Θεό Πατέρα τό ποίμνιό του.

Ο σταυρικός χαρακτήρας της άρχιερατικής διακονίας άκούγεται ιδιαίτερα παράδοξα στη δική μας εποχή, πού έχει θεοποιήσει τήν άνεση καί τήν εύμάθεια. Ακούγεται όχι μόνο παράλογος, αλλά καί άσυμβίβαστος μέ τή λογική τού κόσμου, ό όποιος άφ' ενός μέν επιδιώκει μέ κάθε τρόπο τό κυνήγι της εύδαιμονίας καί της καλοπέρασης,

ἀφ' ἑτέρου δέ λανθασμένα θεωρεῖ τοὺς ἐν ὑπεροχῇ διακόνους τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ ὡς λαχταροῦντες τὴ διάκριση, τὸ χρῆμα, τὴν τιμολογίαν, τὴν δόξα καὶ τὴν ἐπιβολὴν στοὺς ἄλλους. Ἀγνοεῖ ὁ «κόσμος οὗτος», κατὰ τὴν ἐκφράση τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου γιὰ τὸν ἀντίθεο κόσμον, ὅτι ὁ πρωταρχικός, μοναδικός καὶ ἰσόβιος σκοπός τοῦ ἀξιωθέντα τῆς Ἀρχιερατικῆς ἀξίας συνίσταται στὴν ἀνάληψη τοῦ Εὐαγγελικοῦ ζυγίου, θυσιαζόμενος καὶ προσφερόμενος, μὲ τὴν ἀπαρνήση τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ μὲ τὸ νὰ σηκώνει τὸν σταυρό τοῦ Χριστοῦ (Μάρκ. 8,34).

Ἀπὸ αὐτὸ συνάγεται ὅτι σταθερό καὶ διηνεκές πρότυπο τοῦ Ἐπισκόπου εἶναι ἡ διδασκαλία καὶ ἡ ζωὴ τοῦ καλοῦ, τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ ἀληθινοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος **θυσιάσθη τῇ ζωῇ του γιὰ χάρι τῆς ἀνθρωπότητος**. Ἐκείνον μιμεῖται ὁ Ἐπίσκοπος ὥστε νὰ καταστῇ κι ὁ ἴδιος ἱερωγός τοῦ Εὐαγγελίου, «ὁδηγός τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, παιδευτὴς ἀφρόνων, διδάσκαλος νηπιῶν, φωστὴρ ἐν κόσμῳ». Γι' αὐτὸ ἡ αὐταπαρνήση καὶ ἡ ἄρση τοῦ τοῦ σταυροῦ φανερώουν τὴν αὐθεντικότητα τῆς κλήσης του καὶ τοῦ προσορισμοῦ του. Καὶ γι' αὐτὸ ὀφείλει ὄχι μόνον νὰ μὴν παρασύρεται ἀπὸ ἡχηρά καὶ εὐκόλα συνθήματα τοῦ «κόσμου τούτου», τὰ ὁποῖα γοητεύουν ἀρχικῶς ἀλλὰ τελικῶς ἀπογοητεύουν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπαναφέρει πρὸς τὸ εὐαγγελικὸ φῶς τοὺς πεπλανημένους καὶ στερημένους τοῦ νοήματος τῆς ζωῆς, τῆς ὄντως ἐν Χριστῷ ζωῆς. Ἔτσι, ὁ θνητός καὶ κτιστός ἄνθρωπος ἀναδεικνύεται θεῖος λειτουργός καὶ πιστός οἰκονόμος τῆς ἀναδεχθείσας ἀρχιερατικῆς χάριτος.

Οἱ Ἀρχιερεῖς μετέχουν τῆς Ἀρχιερωσύνης τοῦ Χριστοῦ, μετέχουν τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως, πού δὲν ξεχωρίζονται. Ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ σταυρωθεῖ, οὔτε βεβαίως νὰ ἀναστηθεῖ ἀλλὰ μόνον νὰ μεθέξει τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Τὸ μυστήριον αὐτὸ εἶναι:

α) Ἡ προαιώνιος ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, β) ἡ πράξη (μετάνοια καὶ καθάρση καρδίας) καὶ γ) ἡ θεωρία (γνώση Θεοῦ). Ἐπομένως, χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ Ὁρθοδόξου Ἀρχιερέως εἶναι:

- Ἡ ἀγάπη,

• Ἡ ἀπάθεια (δέν ἐπηρεάζεται στήν διαποίμανση ἀπό πάθη, ἰδίως τῆς φιλαργυρίας, μνησκακίας κ.λπ.).

• Ἡ θεωρία, δηλαδή Θεολογία ἐμπειρική ἢ βασιζόμενη στοὺς ἐμπείρους πατέρες· κίνδυνος καὶ πειρασμός μεγάλος εἶναι ἡ κένωση τοῦ Σταυροῦ, ἥτοι (μεταξύ ἄλλων) ἡ ἀντικατάσταση τῆς ἐμπειρικῆς ἀπλῆς Θεολογίας μέ ἀνθρωπίνους στοχασμούς καὶ ἡ ἀντικατάσταση τοῦ Εὐαγγελίου ἀπό ἀνθρώπινες - προσωπικές ἐπιλογές. Αὕτη ἡ κένωση, τό κατέβασμα ἀπό τόν Σταυρό, συνεπάγεται τήν ἀπώλεια τῆς Ἀναστάσεως καὶ τήν ἐκπτώση ἀπό τήν Ἀρχιερωσύνη τοῦ Χριστοῦ.

Στῇ ζωῇ τῆς Εκκλησίας μας ξεχωρίζει ὡς πρότυπο ἀληθινοῦ ποιμένος ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἄλλοτε χριστιανικῆς πρωτεύουσας τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, τῆς κλεινῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ὁποῖος γράφει τά συγκλονιστικά αὐτά λόγια: «Ἰέστε μου πῶς θά ἐνισχύσω τό ἀδύναμο πρόβατο, πῶς θά σηκώσω τό πεσμένο, πῶς θά ἐπιστρέψω τό πλανώμενο, πῶς θά ἀναζητήσω τό χαμένο, πῶς θά διαφυλάξω τό ἰσχυρό. Πέστε μου πῶς θά τά μάθω ὅλα αὐτά»; Μέσα στή ματαιότητα τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, καλεῖται ὁ Ἐπίσκοπος μέ τρόπους διαποτισμένους ἀπό τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ νά ποιμάνει, νά καθυδηγήσει τοὺς πιστοὺς στό δρόμο τῆς ἀρετῆς, τῆς προσευχῆς καὶ τῆς κατὰ Χριστόν τελείωσης. Πρόκειται γιά δρόμο σκληρό, ἐπίπονο καὶ οὐκ ἐπιθυμητό, πού ὅμως τό τέρμα του εἶναι λυτρωτικό.

Εἶναι γνωστό ὅτι ὁ πόνος τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς σπαιχικῆς πορείας φωτίζεται πάντοτε ἀπό τή χαρά τῆς Ἀναστάσεως. Γιατί ἀνατιροῦνται ἕνας σταυρός χωρίς ἀνάσταση ἀποτελεῖ ἀποτυχία καὶ τραγωδία, ἐνῶ μιά ἀνάσταση χωρίς σταυρό θά εἶναι μιά νίκη χωρίς βαρύτητα καὶ ἀξία. Ἡ ζωὴ τοῦ Θεανθρώπου μας δεικνύει ὁ σταυρός καὶ ἡ ἀνάσταση εἶναι ἀλληλένδετα ὄχι μόνο στό μυστήριο τῆς σωτηρίας μας, ἀλλά καὶ στόν ἀγῶνα καὶ τῇ ζωῇ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ποιμένων. Γι' αὐτό ἡ θεληματική ἀρση τοῦ σταυροῦ ἀποτελεῖ οὐσιαστικῶς πηγὴ δυνάμεως, πού μεταμορφώνει τίς δυσκολίες καὶ τά προβλήματα τῆς ζωῆς. Αὐτό σημαίνει ὅτι μέσα ἀπὸ τήν πάλη καὶ τήν ἀγωνία τῆς ζωῆς, ἔστω καὶ ἂν δέν νικᾶμε πάντοτε, τυυλάχιον

ωριμάζουμε πνευματικά, ώστε να αντέχουμε τούς πειρασμούς και να προχωρούμε.

Εμπιστευόμαστε, λοιπόν, ανεπιφύλακτα την αλήθεια που ο Θεός μας αποκάλυψε. Απαρνούμαστε τον εαυτό μας. Απελευθερώνομαστε από τον ασφυκτικό κλοιό του εγώ. Απελευθερώνομαι από τον παραλογισμό που μας ώθει να υπερτονίζουμε και να υψώνουμε τον εαυτό μας σε είδωλο, γύρω από το οποίο ζητάμε να στρέφεται ή ζωή ή δικιά μας και των γύρω μας. «Ο Χριστός εν τῷ μέσῳ ἡμῶν» Αὐτός είναι ὁ ἀναστάσιμος χαρακτήρας τῆς ἀρχιερατικῆς διακονίας. Αποφυγή ἀπὸ μιὰ αὐτοκαταστροφικὴ πορεία, πού ἀναφέρεται ἀποκλειστικά στὸν εαυτό μας καὶ μὲ τὴν ικανοποίηση τῶν δικῶν μας ἐπιθυμιῶν. Τὸ νὰ μπορούμε νὰ αἰσθανθοῦμε τίς ἀνάγκες τῶν ἀδελφῶν συνανθρώπων μας ἀποτελεῖ γεγονὸς ἀναστάσιμο, ἀφοῦ συνιστᾷ ἐκφραση τοῦ ἀγῶνα καὶ τῆς νίκης, τῆς θυσίας καὶ τῆς δόξας, τῆς ζωῆς καὶ τῆς σωτηρίας ὑπὲρ τοῦ κόσμου. Ζώντας τὴν ὄντως ζωὴ τοῦ ἀναστάσιτος Χριστοῦ καὶ τὸ χάρισμα τῆς ἀρχιερωσύνης μετέχει στὸ θαῦμα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ὅπου ἡ περιπετειώδης πορεία τοῦ ἀνθρώπου δὲν μένει στὴν τραγωδία καὶ ἀπόγνωση τῆς πολύμορφης ἁμαρτίας.

Ἔτσι, ὁ σταυρικὸς καὶ ἀναστάσιμος χαρακτήρας τῆς ἀρχιερατικῆς διακονίας φθάνει στὸ ἀποκορύφωμα ὅταν διακονοῦμε μὲ ἀγάπη, μὲ τιμιότητα καὶ μὲ ταπείνωση, μὲ κόπο καὶ μὲ θυσία, τοὺς ἀδελφούς τοῦ ἐμπιστευθέντος ποιμνίου μας, καθὼς τότε ἐπιβεβαιώνουμε ὅτι ἀκολουθοῦμε τὸν Χριστὸ καὶ θεραπεύουμε ὅ,τι πονάει τὸν ἀνθρώπου. Συνεπῶς, κάθε φορά πού διακονοῦμε καὶ ὑπηρετοῦμε τοὺς συνανθρώπους μας, μᾶς διαπερνᾷ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ λούμε τὴν παρουσία τοῦ Ἀναστημένου μας Χριστοῦ. Καὶ ὁ οἰκονόμος τῆς ἀρχιερατικῆς χάριτος καθίσταται ἡ ζῶσα μαρτυρία γιὰ τοὺς γύρω του ὅτι ὁ Ἀναστημένος Κύριος εἶναι μεθ' ἡμῶν, ἀνάμεσά μας, καὶ παίρνουμε ζωὴ ἀπὸ τὴν δυνάμει Του ζωῆς, φωτιζόμαστε ἀπὸ τὸ φῶς Του καὶ κοινωνοῦμε τῆς βασιλείας Του, βασιλείας φωτός καὶ ἀτελείωτης ζωῆς.

«Δεῦτε λάβετε Φῶς, ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου Φωτός καὶ δοξάσατε Χριστὸν τὸν Ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν».

Ἱερός Ναός Ἁγίου Νικολάου Οἰνουσσῶν.

Ἱερός Ναός Ἁγίου Νικολάου Ψαρόν.

Ὁ Ἱερός Μητροπολιτικός Ναός Χίου τῶν Ἀγίων Μηνᾶ, Βικτωρὺς καὶ Βικέντιου.

Ὁ Ἱερός Μητροπολιτικός Ναός Χίου (δουσερική, ἄποψη).